

A SZENTATYA SZENTÉVI APOSTOLI BUZDÍTÁSA

1974.dec.8-án, Szeplőtelen Fogantatás ünnepén, VI. Pál pápa apostoli buzditást írt az Egyházon belüli kiengesztelődésről az egész világ püspökeihez, papságához és híveihez. A buzditás latin szövege a „Paterna cum benevolentia” szavakkal kezdődik.

A pápa abból indul ki, hogy a helyi egyházakban most fejeződik be, Rómában pedig hamarosan megnyílik a jubileumi év. Nagy jelentőségű esemény ez az egész világ számára, amely az Egyházra tekint, különösen pedig a katolikus Egyház gyermekei számára. A szentév legfőbb célkitűzése, amint azt a pápa mindjárt meghirdetésekor bejelentette, a kiengesztelődés, amely az Istenhez való megtérésen, az ember belső megújulásán alapul. „Az Egyházat Krisztus maradandó tanúságtételnek állította fel arról a kiengesztelődésről, amelyet az Atya akaratának teljesítésére ő létrehozott; az Egyháznak tehát az a szerepe, hogy szüntelenül megújulva és megtisztulva jelenlévővé és szinte láthatóvá tegye az Atyaistent és emberré lett Fiát. Hogy ezt a szerepét mindig jobban betöltse, szükségesnek gondoltuk hangsúlyozni azt a sürgető szükségletet, hogy az Egyházban mindenki előmozdítsa a Lélek egységét a béke kötelékében.” A pápa azt szeretné elérni buzditásával, hogy mindenki az Istennel és testvéreivel való kiengesztelődés munkása és előmozdítója legyen, és hogy a közelgő szentévi karácsony a világ számára békekarácsonnyá váljék.

I. Az Egyház mint kiengesztelt és kiengesztelő világ. Az Egyház kezdetől fogva tudatában volt annak az átalakulásnak, amelyet Krisztus megváltó műve hozott létre; általa a világ gyökeresen új valósággá lett, amelyben az emberek újra megtalálták Istent és a reménységet, és részeseivé váltak Isten dicsőségének Urunk Jézus Krisztus, a kiengesztelődés szerzője által. Ez a megújulás teljességgel Isten irgalmas kezdeményezésének köszönhető. Isten kezdeményezése közvetlen isteni közbelépéssel vált konkrét valósággá: nem elégedett meg azzal, hogy megbocsásson nekünk, nem is közönséges embert tett meg közvetítőnek közöttünk és önmaga között, hanem egyetlen Fiát állította békeközbenjárónak. Krisztus, amikor meghalt értünk, valóban meg, semmisítette adósságlevelünket, odaszegezve a keresztre; a kereszttel által kiengesztelt Istennel, saját személyében megőlte a gyűlöletet. Ez a kiengesztelődés beíródik a világ történelmébe vissza nem fordítható tényként, és maradandó történelmi kifejeződésre talál Krisztus Testében, az Egyházban, amelybe Isten Fia minden nemzetből meghívja testvéreit; a Fő, tekintélyével és tevékenységével, az Egyházat a földön kiengesztelt világgá teszi. A ke-

resztény csak akkor méltó tagja ennek a Testnek, ha hozzájárul ahhoz, hogy Krisztus Testét eredeti természete szerint megtartsa kiengeszteltek közösségének. A kiengesztelődés olyan, mint a kegyelem és mint az élet: ha egyszer megkaptuk, ösztönzéseként, áramként átalakít bennünket, hogy érte dolgozzunk, hogy továbbadjuk. Ez a hiteles kereszténység ismérve az Egyházban és a világban. Minden egyes hívő személyes kötelessége, hogy a békét előmozdítsa; ha nem teljesíti, akkor áldozatbemutatása is hatástalan marad. A kölcsönös kiengesztelődés ugyanis részesül az áldozat értékében, és az áldozattal együtt egyetlen Istennek tetsző adományt alkot. A kiengesztelődés a szív mélyén játszódik le, de egyben nyilvános jellege is van, mint Krisztus halálának. Ezért adta meg az Úr Jézus az Egyház apostolainak és pásztorainak a kiengesztelődés szolgálatát: arra van küldetésük, hogy valamiképpen magukra véve Krisztus személyét, neveljék a rájuk bízottakat az igazságban és a szentségben. „Az Egyház tehát, mivel kiengesztelt világ, egyben természeténél fogva és maradandóan kiengesztelő is; ebben a minőségében Isten jelenléte és tevékenysége, aki Krisztusban kiengeszteli magával a világot. Ez a jelenlét és tevékenység kifejeződik mindenekelőtt a keresztségben, a bűnök megbocsátásában és az Eucharisztia megünneplésében; ez utóbbi Krisztus megváltó áldozatának megjelenítése és Isten népe egységének hatékony jele.”

II. Az Egyház, az egység szentsége. A kiengesztelődés két dolgot foglal magában: Isten és emberek között helyreáll a béke, és az emberek kibékülnek egymás között. Ezzel a kettős arculatával a megváltás legelső gyümölcse; mint a megváltásnak, egyetemes dimenziói vannak, kiterjedésben és mélységben egyaránt. A kiengesztelődésben az egész teremtett világ érdekelve van, egészen a végső beteljesedésig. És mivel a kiengesztelődés kiváltáságos módon és intenzív jelleggel fejeződik ki az Egyházban, azért az Egyház valamiképpen szentsége, vagyis jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének, más szóval ennek az egységnek és egyesülésnek sugárzási központja, amely az idők folyamán egyre jobban érvényre jut, és az idők végén beteljesül. Minden szentségnek, az Egyháznak is, olyan jelnek kell lennie, amely valamit kinyilvánít; vagyis meg kell valósítania és igazolnia kell tanításában, életében, istentiszteletében azt az összhangot és közös törekvést, amely első napjait jellemezte, és mindenkor lényeges eleme marad. Ez az összhang, épp ellenkezőleg, mint a megosztottság, csak növelheti tanúságtételének erejét: felfedi létezésének okait, és világosabbá teszi hitelreméltóságát. Ehhez az szükséges, hogy minden hívő kitartson a Szentlélekhez való hűségben; a Szentlélek egyesíti az Egyházat a közösségben és a szolgálatban, szüntelenül megfiatalítja és megújítja, a Krisztussal való teljes egységre vezet. Ennek a hűségnek öku-
menikus téren is szerencsés következményei várhatók.

III. Veszélyek és elhajlások, amelyek az Egyház egyesítő szerepét elhomályosítják. Jóllehet az Egyház a Szentlélek erejében mindig hűséges jegyese

volt Urának és mindig az üdvösség jele maradt a világban, a történelem folyamán tagjai, papok és világiak, gyakran hűtlenné lettek a Szentlélekhez. Már a kezdet kezdetén szakadások támadtak az egyházi közösségekben, amelyeket Pál apostol élesen megbélyegzett. De az Egyháznak sikerült helyreállítania az egységet: egyetlen hitet vallott, az eucharisztia közössége is testvéri köteléke volt Isten családjának. Napjainkban ismét olyan veszélyek jelentkeznek, amelyek belülről aknázzák alá az egyház egységét. Szerencsére ezek az egységbontók és áldozataik aránylag nem sokan vannak a hűséges hívek tömegéhez képest. A pápa a következőképpen jellemzi ezeket a „kon-tesztálókat”: az Egyház egysége ellen törnek, de azért ugyanolyan jogokat, ugyanolyan szólási és cselekvési szabadságot követelnek maguknak, mint a hívek; nem ismerik el az Egyház kettős, isteni és emberi arculatát (kegyelmi közösség és látható társaság), amely a megtestesült Igéhez teszi hasonlóvá az Egyházat; ezért ellene szegülnek a hierarchiának, kétségbevonják a Megváltó által akart tekintélynek kijáró engedelmességet; támadják az Egyház pástoraikat, nem azért, amit tesznek, vagy ahogyan teszik, hanem egyszerűen azért, mert — ahogy mondják — egy intézménynek, az egyházi apparátusnak őrzői; ily módon bomlasztják a keresztény közösséget, a Lélekkel ellentétes szellemet terjesztve. Az evangéliumot idézik, de meghamisítják jelentését. A pápa fájdalommal figyeli mindezt, és ugyanolyan határozottan felemeli szavát ellenük, mint ahogy Szent Pál kikelt az egységbontók ellen. Arra szólít fel minden jóakarátú keresztényt, hogy ne hagyja magát befolyásoltatni vagy eltéríteni a helyes útról. Az Egyház pástora az apostolok nyíltságával szól, idézve Aranyszájú Sz. János szavait: „Amíg ezen a széken ülünk, amíg kormányzók vagyunk, tekintélyünk és erőnk van, még ha méltatlanok vagyunk is rá.”

IV. Az elhajlás néhány főbb területe. Itt a pápa főleg a tanítóhivataltól eltérő teológiai tanításokról beszél. Ez a teológiai pluralizmus ürügyén dogmatikai relativizmushoz vezet, és különböző módokon kikezdi a hit épségét. VI. Pál elismeri, hogy a pluralizmus szükséges és megengedett, tekintve a dogmák kimeríthetetlen gazdagságát, az Egyházban létező kultúrák változatosságát. A lelkeség, az egyházi és szerzetesi intézmények, a liturgikus és egyházfegyelmi normák terén elismerjük a pluralizmust: ha ez a változatosság együtt hat, csak jobban nyilvánvalóvá válik az Egyház egyetemessége. Jézus Krisztus misztériumának felmérhetetlen gazdagsága megalapozza a teológiai pluralizmust is: egyetlen kor és egyetlen kultúra sem tudja kimeríteni a misztérium gazdagságát. Mindig újabb és újabb kutatásokra van szükség. Mindazonáltal az egyetlen hit különböző kifejezései nem kezdhetik ki a lényeges tartalmat. A hit értelmezésében az egyházi tanítóhivatal a legközelebbi norma, az őv meg az önkényes értelmezésektől. Világos, hogy mindaz, ami megbontja a hit egységét, a szeretetközösséget is kikezdi; a pártoskodás szelleme megkülönböztetésekhez, válogatáshoz vezet, ezek pedig aláássák

az egyházi közösséget. Végül, amikor már az istentisztelet és az imádság szükséges konvergenciája is hiányzik, az elszigetelődés következik.

V. A polarizáció. Ha a belső ellentétek állandósulnak, állandó lesz a konzesztálás. Önálló, autokefál csoportok alakulnak ki az Egyházban, ez a tény pedig a bomlás csíráit rejt. A pápa minden katolikust lelkiismeretvizsgálatra szólít fel. Idézi Szent Ágostont: „Semmitől sem kell úgy félnie a kereszténynek, mint attól, hogy elszakad Krisztus testétől. Ha ugyanis elszakad Krisztus testétől, többé már nem tag; és ha nem tag, többé már nem élteti Krisztus Lelke.” És itt a Szentatya még az Apostol szavait fűzi hozzá: „Aki-ben nincs Krisztus Lelke, az nem tartozik hozzá.”

VI. Az általános kiengesztelődés szükségessége. Minden hívő igyekezzék megteremteni a megfelelő légkört a kiengesztelődéshez; a kereszt szellemében vállalja azt az áldozatot, amelyet a mások felé való megnyílás, a testvériség megkövetel. A kikerülhetetlen feszültségnek nem szabad megoszlassá fajulnia; meg kell őrizni az egyházi összetartozás elvét, amelyet a Péter utódával egységben lévő pásztorok közössége biztosít. A Szentatya azt óhajtja, hogy a püspöki kollégium egysége és szeretete például szolgáljon a híveknek, különösképpen is a papoknak és szerzeteseknek. — A befejezésben újra csak a kiengesztelődést sürgeti. Reméli, hogy a Szentlélek visszhangot kelt valamennyi hívő szívében. Ő, a Szentlélek a mi erőnk, ő vezet bennünket az igazság és a szeretet útján. Vele lépünk valamennyien a jubileumi megszentelődés útjára.

Nagy Ferenc — Szabó Ferenc

VI. PÁL PÁPA ÜZENETE A HIVATÁSOK NAPJÁRA

A fiatalokhoz szólok. Hozzátok, fiatalok. Igen, különösen hozzátok. Ebben az évben is elérkezett a hivatások napja. Az én napom. A Halász napja. Mert ennek az évenként visszatérő napnak ez a legközvetlenebbül valóságos oldala: ma teljesedik be, szinte látható valósággal, Jézus Krisztus egy szava, egy ígérete. Péternek mondotta és testvéreinek, Andrásnak, akik — hiszen halászok voltak — kivetették hálójukat a Galileai tóba; Jézus pedig, a parton arra járva, meglátta őket, és így szólt hozzájuk: „Jöjjetek velem, én emberhalásszá teszlek titeket.” Hogyan csengett ez a hang? milyen volt abban a pillanatban a fiatal rabbi, akivel a két halász kevéssel előbb már találkozott, lenn a Jordán torkolata felé, Keresztelő Szent János messiási igehirdetésének titokzatos légkörében? Ki tudja? Tény az, hogy a két halász — gondoljátok meg! — rögtön elhagyta hálóját, és az éppen csak megismert Mester nyomába szegődött. Néhány lépés után a jelenet megismétlődik két másik testvérrel, Jakabbal és Jánossal, Zebedeus fiaival; ők is elhagyják hálójukat, el-